

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion om vissa ändringar i lagen om semester.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 400, vilken behandlats av andra lagutskottet, hava herrar *Hagberg* i Luleå och *Persson* i Stockholm hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta sådana ändringar i lagen om semester,

att 3, 4 och 9 §§ erhålla följande lydelse:

3 §.

Arbetstagare, som innehaft sin anställning sedan minst *en månad (30 dagar)*, äge rätt till semester enligt vad i 4 § stadgas.

Överlåtelse av — — — vara oskäligt.

Anställning, som — — — till semester.

4 §.

Semester utgår — — — mellan parterna.

Rätt till semester föreligger endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst *fjorton* dagar. Härvid skall — — — sådan dag.

I semestern — — — däremot inräknas.

9 §.

Arbetstagare, som — — — till semesterlön.

Sådan förmån utgår, under den i 3 § första stycket angivna förutsättningen, såframt arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst hos arbetsgivaren under den kvalifikationstid, som i 4 § första stycket omförmäles, uppgår till ett belopp, minst motsvarande *fjorton* gånger den genomsnittliga dagsförtjänsten å orten för arbete av den art, varom fråga är, under en arbetstid av åtta timmar. Semesterlönen utgör fyra procent av arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst hos arbetsgivaren under nämnda kvalifikationstid.

Beträffande arbetstagare — — — motsvarande tillämpning.

samt att 10 § och 12 § andra stycket utgå.

Beträffande motiveringen för yrkandena får utskottet hänvisa till motionen. Yrkandena behandlas här nedan var för sig.

Den föreslagna ändringen i 3 § innebär kvalifikationsperiodens förkortande från 180 dagar till 30. Förslaget avser att bereda möjlighet för s. k. sä-

songarbetare och andra arbetstagare utan längre sammanhängande anställning att komma i åtnjutande av semester.

Frågan om semester för nu nämnda arbetare har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens bedömande. Härom hänvisas till andra lagutskottets utlåtande nr 29 vid 1942 års riksdag. I anledning av väckta motioner anhöll riksdagen då på hemställan av andra lagutskottet, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av frågan om vidgad möjlighet för säsongarbetare att erhålla lagstadgad semesterrätt jämte de spörsmål, som kunde stå i samband därmed, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Den lösning, som härvid låge närmast till hands, vore en förkortning av kvalifikationsperiodens längd eller sättet för dess beräkning. Emellertid torde det under utredningens gång kunna komma att visa sig, att även frågan om inrättande genom statsmakternas försorg av semesterkassor för vissa arbetargrupper borde bli föremål för prövning.

I anledning av riksdagens nämnda anhållan tillsattes 1942 års semesterkommitté, som erhöi i uppdrag att underkasta semesterlagen en allmän, förutsättningslös översyn. I direktiven för utredningen nämndes såsom en första punkt frågan om vidgad möjlighet för säsongarbetare att erhålla lagstadgad semesterrätt. Enligt uppgift i riksdagsberättelsen till innevarande års riksdag har kommitténs utredningsarbete hittills främst gällt nämnda spörsmål. I detta ämne har kommittén utarbetat en princippromemoria med förslag till vissa ändringar i semesterlagen, varöver yttranden inhämtats från ett antal av arbetsmarknadens organisationer.

Enligt 4 § första stycket utgår semester med en dag för varje kalendermånad anställningen varat under närmast föregående kalenderår. Enligt andra stycket föreligger rätt till semester endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst 16 dagar. I motionen yrkas, att kravet på viss tids arbete per månad nedsättes till att avse 14 dagar.

I den proposition (286/1938), varigenom förslaget till semesterlag framlades för riksdagen, föreslogs en månatlig arbetstid å 18 dagar såsom villkor för semester. I motioner i anledning av propositionen framställdes skilda yrkanden beträffande längden av nämnda arbetstid. På hemställan av andra lagutskottet (utlåtande 58/1938) förkortade riksdagen den föreslagna tiden till 16 dagar. Detta beslut motiverades därmed att hänsyn borde tagas till sådana arbetstagare, som på grund av arbetsbrist eller andra orsaker fått den ordinarie arbetstiden nedsatt. En vanlig form för korttidsarbete vore, att arbetet bedreves under fyra dagar per vecka. Korttidsarbete av denna beskaffenhet hade ofta förekommit under den senaste krisen. Det hade förekommit, att arbetstiden för stora grupper av arbetare flera år i sträck blivit nedsatt till endast fyra dagar per vecka. Om kravet på 18 dagars arbete per månad upprätthölls, skulle dessa korttidsarbetare erhålla semesterrätt endast för ett fåtal månader. På grund härav ansågs det vara skäligt, att kravet nedsattes till att avse endast 16 arbetsdagar.

Redan året efter semesterlagens tillkomst väcktes i en motion yrkande om förkortning av den månatliga arbetstiden, till 6 dagar. Yrkandet föranledde på hemställan av andra lagutskottet (utlåtande 37/1939) ej till någon åtgärd.

I 9 § lämnas regler beträffande arbetstagare, som utför arbetet i sitt hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande. Sådan arbetstagare är icke berättigad till semester utan endast till semesterlön. Förutsättning för erhållande av semesterlön är dels att anställningen varat minst sex månader och dels att arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst hos arbetsgivaren under ett kalenderår uppgår till ett belopp, som minst motsvarar 108 gånger den genomsnittliga dagsförtjänsten å orten för arbete av den art, varom fråga är, under en arbetstid av åtta timmar. Siffran 108 har erhållits genom att antalet månader i den kortaste kvalifikationsperioden eller sex multiplicerats med det i propositionen 286/1938 såsom villkor för rätt till semester föreslagna minsta antalet arbetsdagar i månaden eller 18.

I förevarande motion yrkas, att minimiförtjänsten för rätt till semesterlön enligt 9 § måtte sänkas från 108 till 14 gånger den genomsnittliga dagsinkomsten. Ändringen torde hava tänkts som en logisk följd av de föreslagna ändringarna i 3 och 4 §§.

Vid lagens tillkomst väcktes i en motion yrkande, att minimiförtjänsten skulle bestämmas till 75 gånger dagsinkomsten. Yrkandet avstyrktes av andra lagutskottet och vann ej heller bifall i riksdagen.

Förevarande spörsmål torde stå i så nära samband med det förut berörda om vidgad rätt för säsongarbetare till lagstadgad semester, att det torde innefattas i de för semesterkommitténs utredning givna uttryckliga direktiven.

I 10 § har stadgats undantag från den ovillkorliga rätten till semester för sådana arbetstagare vid jordbruk, som uteslutande användas till djurskötsel. Arbetsgivaren är beträffande dem berättigad att i stället för semester utgiva ersättning med belopp motsvarande vad arbetstagaren skulle ha erhållit i semesterlön.

I motionen yrkas, att 10 § måtte utgå.

Förevarande stadgande infördes i lagen med hänsyn till de svårigheter som kunde uppstå att vid ledighet för djurskötare erhålla vikarierande arbetskraft.

Såväl vid lagens tillkomst som året därpå framställdes motionsvis yrkanden om paragrafens borttagande. Yrkandena vunno ej bifall.

Enligt 12 § första stycket skall arbetstagare, som lämnar sin anställning eller entledigas däriifrån, innan han åtnjuter honom tillkommande semester eller semesterlön, erhålla ersättning därför enligt angivna grunder. Vad sålunda stadgats skall dock, enligt andra stycket, icke gälla, då anställning avbrytes genom dödsfall eller upphör till följd av arbetstagarens död.

I motionen hemställes, att andra stycket måtte utgå.

Motioner med samma yrkande väcktes vid 1943 års riksdag. I sitt utlåtande (nr 5) i anledning av motionerna ansåg andra lagutskottet med hänsyn till den genom 1942 års semesterkommitté pågående utredningen det ej vara lämpligt att till prövning upptaga ifrågavarande spørsmål. Utskottet hemställde därför, att motionerna ej måtte föranleda till någon åtgärd, vilken hemställan bifölls av riksdagen.

Enligt riksdagsberättelsen till årets riksdag beräknas 1942 års semesterkommittés uppdrag bliva slutfört under år 1944.

Vissa av de i förevarande motion framförda frågorna äro som ovan anförts enligt uttryckliga direktiv hänskjutna till 1942 års semesterkommittés prövning. Eftersom kommittén har till uppdrag att företaga en allmän, förutsättningslös översyn av semesterlagen, torde jämväl de övriga genom motionen väckta frågorna bliva föremål för övervägande inom kommittén.

Utskottet.

På grund härav får utskottet hemställa,

att förevarande motion ej måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 februari 1944.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman*, *Wistrand*, *Forsslund*, *Olof Carlsson*, *Mannerskantz**, *Hage*, *Hallagård* och *Wahlund*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herr *Olovson* i Västerås*, fröken *Andersson*, herrar *Pettersson* i Hällbacken*, *Hermansson**, *Cruse*, fru *Johansson* och herr *Hedlund* i Rådom.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.